

MÜZİKSEL ALGILAMA (İŞİTME, OKUMA, YAZMA) SES VE ÇALGI YETENEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ahmet Serkan ECE

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Bolu.

Sevilay KAPLAN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Bolu.

Özet

Bu makalede, müzikal yeteneğin kapsadığı başlıca alanlar olan müziksel algılama (işitme, okuma, yazma), ses ve çalgı yetenekleri arasındaki ilişkiler farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada, 2003-2006 (4 yıl) yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında özel yetenek sınavlarının her iki aşamasına (müziksel algılama, ses - çalgı alanı) giren toplam 538 adayın tüm puanları ile araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği ile hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; ülkemizde benzer isim ve sınav aşamalarının yapıldığı özel yetenek sınavlarının alt testleri olan Müziksel İşitme, Çalgı Alanı ve Ses Alanı sınavlarının sonuçları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Araştırmada değişken olarak belirlenen cinsiyete göre; adayların işitme puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki saptanamazken, yine adayların ses puanları ile cinsiyetleri, çalgı puanları ile cinsiyetleri arasında erkek öğrenciler için anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Yine adayların İşitme puanları ve çalgı puanları mezun oldukları okul türlerine göre farklılık göstermekteyken, adayların ses puanları ile mezun oldukları okullar arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Müziksel İşitme, Müziksel Algılama, Ses Yeteneği, Çalgı Yeteneği

THE EXAMINATION OF RELATIONS BETWEEN THE MUSICAL PERCEPTION (LISTENING, READING, WRITING) AND SOUND - INSTRUMENT SKILLS FROM DIFFERENT PERSPECTIVES

Abstract

In this article, the relations between the musical perception (listening, reading, writing) and sound-instrument skills, which are the main fields musical skill covers, were examined. In this study, the relations between the scores of 538 candidates entered both steps (musical perception, sound-instrument field) of special skill examination at Abant İzzet Baysal University Faculty of Education Department of Music Education between the years 2003-2006 (4 years) and the variables taken in the study was calculated by means of Pearson Product Moment Correlation Coefficient Technique. According to the results a positive low level significant relation was determined between the scores of Musical Listening and Instrument and Sound Field examinations which are subtests of special skill examination carried out in our country with similar names and examination steps. According to the gender which was determined as a variable; no significant relation between the listening scores and genders of the candidates was determined whereas it was determined that there was a significant relation between listening scores and genders and instrument scores and genders in favour of male students. Moreover, the listening scores and instrument scores of the candidates vary according to school types they graduate; however, there is no significant relation between sound scores of the candidates and the types of schools they graduate.

Keywords: Musical Listening, Musical Perception, Sound Skill, Instrument Skill.

1. Giriş

Ülkemizde üniversitelerin özel yetenek gerektiren bölümlerine öğrenci alımları “özel yetenek sınavları” ile olmaktadır. Bu sınavlarda adayların müziksel davranışları ve yetenekleri farklı soru tipleri ve farklı sınav aşamaları ile ölçülmektedir. Müziksel davranışların tanımlanması, gözlenmesi, ölçülmesi, değişikliklerin değerlendirilmesi müzik psikolojisinin ana konuları arasındadır.

Müziksel davranış; müziksel performans (bir çalgı çalma ya da şarkı söyleme), müziksel okuma ve yazma davranışları, müziksel dinleme (işitme) davranışları ve müzikle ilgili diğer bilişsel davranışlar olmak üzere dört ana başlıkta toplanabilir [1].

Müzik yeteneğine sahip olma, temelde müzikal olma/müzikalite ile eş anlamlıdır ve müziğin kendi öz niteliklerini yaşama ve müziksel anlatımları estetik değerleri yönünden algılayıp değerlendirme ihtiyacı, bu ihtiyacı giderme gücü ve bu gücü kullanma yeteneği olarak tanımlanabilir. Müzik yeteneğinin kapsadığı başlıca özellikler arasında ise, müziksel işitme, ritm duygusu, aynı anda tınlayan iki ya da daha çok ses algılama/çözümleme/yineleme, duyduğunu söyleme/çalma ve müziksel yaratıcılık sayılabilir [2].

Günümüzde yukarıda ifade edilen temel prensiplerden hareketle özel yetenek sınavlarında, adaylara ait müzikal yetenek ve davranışların kapsadığı başlıca duyuşsal, devinışsel ve bilişsel özellikleri ölçmek amacı ile yapılan sınavlar Müzikal Algılama ve Performans sınavlarıdır.

Müziksel Algılama Sınavları

a. Müziksel İşitme: Müziksel olarak duyulan sesleri algılama, tanımlama, ayırt etme çözümü davranışlarını içerir, ve; bu sınav ile adayların,

1. Yatay aralıkların (tek ses) yinelenebilme derecesi, birbirinden bağımsız soyut seslerin yüksekliklerini algılama yeteneğini,
2. Dikey ses kümelerinin (iki-üç-dört ses) yineleyebilme derecesi, seslerin birbirleri ile olan ilişkilerini algılama yeteneğini,
3. Ezgilerin (karma ve aksak) yinelenebilme derecesi, müzik belleğinin kapasitesini ölçme yeteneğini,
4. Ritm kümelerini (karma ve aksak) yinelenebilme derecesi, ritm yeteneğini, ölçmede ve değerlendirme de fikir verir.

b. Müziksel Okuma: Bir müzik yazısını müziğin harfleri olarak nitelendirebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritm), hız, gürlük ve ayrıntılar ile seslendirmeye müziksel okuma (solfej) denir.

c. Müziksel Yazma: Sesleri müzik yazısının öğeleri ile ifade etmeye denir [3].

Performans Sınavları

Özel yetenek sınavlarında performans sınavları, adayların ses ve çalgı alanındaki yeteneklerini ve ön öğrenmelerini belirlemek amacı ile “çalma alanı” ve “ses alanı” olmak üzere iki şekilde gerçekleşir.

1.1. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Özel Yetenek Seçme Sınavı

Bölüm kuruluşundan günümüze her yıl yapılan Müzik Özel Yetenek Seçme Sınavı, farklı soru tipleri, sınav aşamaları ve uygulamalar geçirmiştir. 2002’den 2006’ya yapılan son dört özel yetenek sınavında ise aynı soru tipleri ve puanlamaları kullanılmaktadır.

Özel Yetenek Sınavına girecek olan adayların ÖSS (Öğrenci Seçme Sınavı) girmiş ve Yüksek Öğretim Kurumu tarafından belirlenen yeterli puanı (AİBÜ müzik yetenek sınavı için alandan gelen adaylar:170; alan dışından gelen adaylar:185) almış olmaları gerekmektedir. ÖSS’de yeterli puanları alan adaylar, ön kayıt yaptırdıktan sonra, yapı, puanlama ve içerik olarak 2 aşamalı (eleme ve seçme) yetenek sınavına girmektedirler.

I.aşama ile adayların işitme yetenekleri farklı açılımlarla (dikte, deşifre/solfej, tartım, müziksel hafıza, 2 ses duyma, 3 ses duyma) ve farklı puan ağırlıkları ile ölçülmektedir. 50 ve üstü puan alan adaylar sınavın ilk aşamasını kazanmış ve ikinci aşamaya girmeye hak kazanmış sayılırlar.

Sınavın 2. aşamasında ise, adayların ses ve çalgı performanslarındaki psikomotor ve müzikal birikimleri, çalgı guruplarına göre farklı jüriler tarafından, oluşturulan bir değerlendirme cetveli ışığında değerlendirilmektedir. Yukarıda açıklanan müziksel temeller kapsamında yapılan özel yetenek seçme sınavının aşamaları, bu aşamalara ait alt testler, soru içerikleri ve puan dağılımı aşağıdaki gibidir:

I. Aşama:

- **Dikte:** En az sekiz ölçülük bir ezgi, tartımları ve notaları ile istenmektedir. Bu sınav yazılı ve toplu olarak yapılmaktadır (24 puan).
- **Deşifre-solfej:** En az sekiz ölçülük bir ezginin okunması istenmektedir (24 puan).
- **Tartım:** Bir adet basit ölçüde, bir adet karma-aksak ölçüde elle vurulan tartımı adayın da elle vurarak tekrarlaması istenmektedir (10 puan).
- **Müziksel hafıza:** Bir adet basit ölçüde, bir adet karma aksak ölçüde piyanoda çalınan iki ezginin “na” veya “a” hecesi ile tekrarlanması istenmektedir (24 puan).
- **İki ses duyma:** Piyanoda çalınan beş adet iki sesli aralığın ayrıştırılarak “na veya “a” hecesi ile tekrarlanması istenmektedir (10 puan).
- **Üç ses duyma:** Piyanoda çalınan dört adet üç sesli akoron ayrıştırılarak “na” veya “a” hecesi ile tekrarlanması istenmektedir (8 puan).

I. Aşama Sınavı’ndan 50 puan alanlar, II. Aşama Sınavı’na girmeye hakkını kazanmaktadır. Sınavın 2. aşamasında ise, adayların ses ve çalgı performanslarındaki psikomotor ve müzikal birikimleri, çalgı guruplarına göre farklı jüriler tarafından, oluşturulan bir değerlendirme cetveli ışığında değerlendirilmektedir.

II. Aşama:

- **Ses alanı:** Aday kendisinin hazırladığı bir şarkıyı söylemektedir. 100 puan üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.
- **Çalgı alanı:** Aday kendisinin hazırladığı bir parçayı çalmaktadır. 100 puan üzerinden değerlendirme yapılmaktadır [4].

Müzik özel yetenek sınavının alt testlerinin farklı değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada, yapılan başka bir araştırma ile bu testlerin, I.(müziksel işitme) ve II. (çalgı ve ses alanı) aşama özel yetenek sınav puanlayıcılarının güvenilirlik çalışması da yapılmış, elde edilen sonuçlar doğrultusunda puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısının 0,87 ile 1,00 arasında değiştiği, buna göre çalışmada kullanılan ölçme

aracı oldukça güvenilir bir ölçme olduğu saptanmıştır. Aynı aracın geçerliliği ise uzman görüşleri alınarak belirlenmiştir.¹

1.2. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın hazırladığı Özel Yetenek Seçme Sınavı'nda yer alan alt testlerdeki puanlar arasında ilişki olup olmadığını ve çeşitli değişkenler açısından bu alt test puanları arasında fark olup olmadığını saptamaktır. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, cinsiyet ve mezun olunan lise türüne göre, İşitme Alanı puanları ile Ses Alanı puanları arasında ilişki var mıdır? Varsa ilişkinin yönü ve derecesi nedir?
2. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, cinsiyete ve mezun olunan lise türüne göre, İşitme Alanı puanları ile Çalgı Alanı puanları arasında ilişki var mıdır? Varsa ilişkinin yönü ve derecesi nedir?
3. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, cinsiyete ve mezun olunan lise türüne göre, Çalgı Alanı puanları ile Ses Alanı puanları arasında ilişki var mıdır? Varsa ilişkinin yönü ve derecesi nedir?
4. Öğrencilerin İşitme Alanı puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin Ses Alanı puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin Çalgı Alanı puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Öğrencilerin İşitme Alanı puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Öğrencilerin Ses Alanı puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Öğrencilerin Çalgı Alanı puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın önemi

Müzik yeteneği bir bütün olarak ele alındığında bu yeteneğin alt boyutları (müziksel işitme, çalgı ve ses alanı) arasındaki ilişkilerin bilinmesi, müzik yeteneğini daha da ileriye taşıması bakımından önemlidir. Bu araştırma, müzik yeteneğine ilişkin öğrenciler arasındaki farkların saptanması, yüksek öğretimde, öğretim üyeleri tarafından müzik yeteneği konusunda çeşitli değişkenleri de dikkate alarak daha zengin bir öğrenme ortamı oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

Ayrıca bu araştırma ile Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun öğrencilerin diğer okul mezunlarına göre özel yetenek sınavlarının hangi aşamalarında (işitme, ses alanı, çalgı alanı) daha başarılı olduklarının saptanması bakımından da önem taşımaktadır.

¹ Ece, A.S., Kaplan, S. (2007) Müzik Özel Yetenek Seçme Sınavı'nın Puanlayıcılar Arası Güvenilirlik Çalışması, Milli Eğitim Dergisi, Değerlendirme Aşamasındaki Makale.

Yapılan literatür tarama sonucu ülkemizde özel yetenek sınavlarının puanları, soru içerikleri, soruların seçicilik özellikleri, uygulanan sınavların aşamaları, uygulanan katsayılar, ayrıca sınavlardaki aşamaların (İşitme, Çalma, Söyleme) öğrencinin bölümü kazandıktan sonraki dönemde aldıkları dersler (Müziksel işitme okuma yazma, bireysel çalgı eğitimi, bireysel ses eğitimi) arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmalar yapılmıştır. Fakat bu sınavlardaki aşamaların birbirleri ile olan ilişkilerinin farklı değişkenler açısından irdelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

1.4. Varsayımlar

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın Özel Yetenek Seçme Sınavı'nda gerçek performanslarını yansıttıkları varsayılmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma modeli

Bu araştırmanın amacı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın hazırladığı Özel Yetenek Seçme Sınavı'nda yer alan alt testlerdeki puanlar arasında ilişki olup olmadığını ve çeşitli değişkenler açısından bu alt test puanları arasında fark olup olmadığını saptamaktır. Araştırma bu yönüyle tarama modeli niteliği taşımaktadır.

2.2. Çalışma grubu

Bu araştırma, 2003–2006 (4 yıl) yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın Özel Yetenek Seçme Sınavı'na başvuran ve hem birinci hem ikinci aşama sınavına giren 538 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin yıllara, cinsiyete ve mezun oldukları lise türüne göre dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Yıllara, Cinsiyete Ve Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.

Değişkenler		2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007		Toplam	
Cinsiyet	Kız	%14,3	77	%9,1	49	%21	113	%17,7	95	%62,1	334
	Erkek	%9,9	53	%5,8	31	%13,6	73	%8,7	47	%37,9	204
Lise türü	AGSL	%11	59	%8,4	45	%14,3	77	%17,5	94	%51,1	275
	Diğer*	%13,2	71	%6,5	35	%20,3	109	%8,9	48	%48,9	263

* Diğer: Genel Lise, Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Meslek Liseleri ve Açık Öğretim Lisesi.

Tablo1'de görüldüğü gibi, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin % 62,1'sini kızlar, % 37,9'unu erkekler oluşturmaktadır. Mezun olunan lise türüne göre çalışma grubu, %51,1 AGSL mezunu, % 48,9 diğer liselerden gelen öğrencilerden oluşmaktadır.

2.3. Verilerin toplanması

Araştırma sorularına yanıt bulmak için üç tür veri kullanılmıştır. Bu veriler araştırmaya katılan 538 öğrencinin; a) İşitme alanı puanları, b) Ses Alanı puanları, c) Çalgı Alanı puanlarıdır.

Bu çalışma ile ilgili veriler, İzzet Baysal Üniversitesi 2003-2006 (4 yıl) yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın Özel Yetenek Seçme Sınavı'na başvuran ve hem birinci hem ikinci aşama sınavına giren 538 adaya ait dokümanların incelenmesi yoluyla toplanmıştır.

2.4. Verilerin analizi:

Çalışmada toplanan tüm veriler SPSS paket programında işlenmiştir. Öğrencilerin İşitme Alanı, Ses Alanı ve Çalgı Alanı puanlarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma, varyans gibi betimsel istatistikler hesaplanmıştır. İki sürekli veri arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği kullanılmaktadır [5]. Buna göre, ilk üç araştırma sorusunu yanıtlamak üzere, araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği ile hesaplanmıştır. İki grup ortalamaları arasında fark olup olmadığı ise, t-Testi ile belirlenmiştir.

2.5. Verilerin yorumlanması:

Korelasyon katsayısının 1,00 olması, mükemmel pozitif ilişkiyi; -1,00 olması, mükemmel negatif ilişkiyi; 0,00 olması, ilişkinin olmadığını gösterir. Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde tam olarak ortaklaşılabilir aralıklar bulunmamasıyla birlikte, korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0,70 – 1,00 arasında olması, yüksek; 0,70 – 0,30 arasında olması orta; 0,30 – 0,00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir. Araştırmada bulunan ilişkiler bu tanıma dayanarak yorumlanmıştır [6]. Araştırmada anlamlılık düzeyi .05 alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırmada, çalışma grubunda yer alan öğrencilerin farklı değişkenlere göre, İşitme Alanı, Ses Alanı ve Çalgı Alanı puanları arasındaki ilişkiler saptanmaya çalışılmıştır.

Çalışma grubundaki öğrencilere ait İşitme Alanı, Ses Alanı ve Çalgı Alanı puanlarına ilişkin hesaplanan betimsel istatistikler ilişkin hesaplanan betimsel istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin ÖSS, İşitme Alanı, Ses Alanı Ve Çalgı Alanı Puanlarına İlişkin Hesaplanan Betimsel İstatistikler.

Değişkenler	N	Ortalama	Medyan	Mod	S	Çarpıklık	Basıklık	Ranj	V
İşitme Alanı	538	67,85	68,27	70	11,2	-,138	1,708	100,00	16,55
Ses Alanı	538	47,99	46,00	50	22,6	,65	-,576	95,40	47,16
Çalgı Alanı	538	72,21	73,00	100	18,0	-,25	-,156	90,00	24,98

Tablo 2'deki değişim katsayıları (V) incelendiğinde, öğrencilerin ÖSS, İşitme Alanı, Çalgı Alanı puan dağılımlarının benzeşik; Ses Alanı puanlarının ise heterojen bir dağılım gösterdiği görülmektedir. İşitme ve Çalgı Alanı puanları sola çarpık; ÖSS ve Ses Alanı puanları ise sağa çarpık bir dağılım göstermektedir. Çarpıklık katsayısının +1 ile -1 arasında sınırlı kalması dağılımın normale yakın bir dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Çarpıklık katsayıları incelendiğinde tüm puan türlerinde grubun normal dağılıma yakın bir dağılım gösterdiği söylenebilir. Basıklık katsayıları incelendiğinde ise İşitme Alanı Testi'nin normal dağılıma göre daha sivri bir dağılım gösterdiği, Ses ve Çalgı Alanı Testleri'nin ise normal dağılıma yakın bir dağılım gösterdiği saptanmıştır.

1. Araştırma sorusu: Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, cinsiyet ve mezun olunan lise türüne göre, İşitme Alanı puanları ile Ses Alanı puanları arasında ilişki var mıdır? Varsa ilişkinin yönü ve derecesi nedir?

Birinci araştırma sorusunu yanıtlamak için, araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği ile hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyonlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. İşitme Alanı Puanları İle Ses Alanı Puanları Arasındaki İlişkiler.

Grup	N	r	p
Genel	538	0,139	,001**
Kız	334	0,138	,011**
Erkek	204	0,137	,052**
AGSL	275	0,200	,001**
Diğer	263	0,070	,258**

**p<.01

Tablo 3'te görüldüğü gibi kızlar, AGSL mezunları ve genel gruptaki öğrencilerin İşitme Alanı puanları ile Ses Alanı puanları arasındaki ilişkinin pozitif yönde düşük düzeyde ve anlamlı olduğu saptanmıştır (p<.01). AGSL mezunu olmayan ve erkek öğrencilerin İşitme Alanı puanları ile Ses Alanı puanları arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı görülmektedir.

2. Araştırma sorusu: Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, cinsiyete ve mezun olunan lise türüne göre, İşitme Alanı puanları ile Çalgı Alanı puanları arasında ilişki var mıdır? Varsa ilişkinin yönü ve derecesi nedir?

İkinci araştırma sorusunu yanıtlamak için, araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği ile hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyonlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. İşitme Alanı Puanları İle Çalgı Alanı Puanları Arasındaki İlişkiler.

Grup	N	r	p
Genel	538	0,270	,000**
Kız	334	0,261	,000**
Erkek	204	0,286	,000**
AGSL	275	0,269	,000**
Diğer	263	0,237	,000**

** p<.01

Tablo 4’de görüldüğü gibi, öğrencilerin İşitme Alanı puanları ile Çalgı Alanı puanları arasında tüm gruplarda düşük düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

3. Araştırma sorusu: Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin, cinsiyete ve mezun olunan lise türüne göre, Çalgı Alanı puanları ile Ses Alanı puanları arasında ilişki var mıdır? Varsa ilişkinin yönü ve derecesi nedir?

Üçüncü araştırma sorusunu yanıtlamak için, araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği ile hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyonlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Çalgı Alanı Puanları İle Ses Alanı Puanları Arasındaki İlişkiler.

Grup	N	r	p
Genel	538	0,257	,000**
Kız	334	0,285	,000**
Erkek	204	0,161	,021*
AGSL	275	0,296	,000**
Diğer	263	0,213	,000**

* p<.05, ** p<.01

Tablo 5’te görüldüğü gibi, öğrencilerin Ses Alanı puanları ile Çalgı Alanı puanları arasında tüm gruplar için, düşük düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

4. Araştırma sorusu: Öğrencilerin İşitme Alanı puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 6. Öğrencilerin İşitme Alanı Puanlarının Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kız	334	67,67	11,47	536	-0,490	0,625
Erkek	204	68,16	10,88			

Tablo 6’ye göre, öğrencilerin İşitme Alanı puanları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (t=-0,490; p>.05). Başka bir deyişle, öğrencilerin İşitme Alanı puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

5. Araştırma sorusu: Öğrencilerin Ses Alanı puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 7. Öğrencilerin Ses Alanı Puanlarının Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kız	334	46,10	23,40	536	-2,498	0,013
Erkek	204	51,10	21,01			

Tablo 7'e göre, öğrencilerin Ses Alanı puanları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-2,498$; $p<.05$). Erkek öğrencilerin Ses Alanı puanları ($X=51,10$), kız öğrencilere ($X=46,10$) göre daha yüksektir. Başka bir deyişle, öğrencilerin Ses Alanı puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6. Araştırma sorusu: Öğrencilerin Çalgı Alanı puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 8. Öğrencilerin Çalgı Alanı Puanlarının Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonuçları.

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kız	334	69,99	18,48	536	-3,713	0,000
Erkek	204	75,87	16,71			

Tablo 8'a göre, öğrencilerin Çalgı Alanı puanları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-3,713$; $p<.05$). Erkek öğrencilerin Çalgı Alanı puanları ($X=75,87$), kız öğrencilere ($X=69,99$) göre daha yüksektir. Başka bir deyişle, öğrencilerin Çalgı Alanı puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

7. Araştırma sorusu: Öğrencilerin İşitme Alanı puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 9. Öğrencilerin İşitme Alanı Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre T-Testi Sonuçları

Lise türü	N	X	S	sd	t	p
AGSL	275	69,67	11,75	536	3,890	0,000
Diğer	263	65,95	10,36			

Tablo 9'a göre, öğrencilerin İşitme Alanı puanları, mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=3,890$; $p<.01$). AGSL mezunu olan öğrencilerin İşitme Alanı puanları ($X=69,67$), AGSL mezunu olmayan öğrencilere ($X=65,95$) göre daha yüksektir. Başka bir deyişle, öğrencilerin İşitme Alanı puanları ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir ilişki vardır.

8. Araştırma sorusu: Öğrencilerin Ses Alanı puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 10. Öğrencilerin Ses Alanı Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre T-Testi Sonuçları

Lise türü	N	X	S	sd	t	p
AGSL	275	47,88	23,28	536	-0,121	0,904
Diğer	263	48,12	21,99			

Tablo10'ye göre, öğrencilerin Ses Alanı puanları, mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t=-0,121$; $p>.05$). Başka bir deyişle, öğrencilerin Ses Alanı puanları ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

9. Araştırma sorusu: Öğrencilerin Çalgı Alanı puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 11. Öğrencilerin Çalgı Alanı Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre T-Testi Sonuçları

Lise türü	N	X	S	sd	t	p
AGSL	275	74,37	18,93	536	2,849	0,005
Diğer	263	69,97	16,81			

Tablo11'e göre, öğrencilerin Çalgı Alanı puanları, mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=2,849$; $p<.01$). AGSL mezunu olan öğrencilerin Çalgı Alanı puanları ($X=74,37$), AGSL mezunu olmayan öğrencilere ($X=69,97$) göre daha yüksektir. Başka bir deyişle, öğrencilerin Çalgı Alanı puanları ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4. Tartışma ve Sonuçlar

Özel yetenek sınavları alt testleri arasındaki ilişkilerin farklı değişkenler açısından irdelendiği araştırmada, ülkemizde benzer isim ve sınav aşamalarının yapıldığı özel yetenek sınavlarının alt testleri olan Müziksel İşitme, Çalgı Alanı ve Ses Alanı sınavlarının sonuçları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuç, işitme sınavı ile (dikte, iki ses, üç ses, karma ve aksak ezgi tekrarı, karma ve aksak ritim tekrarı, deşifre/solfej) duyma yeteneği ölçülen adayın çalgı alan sınavı yeteneği arasında; ayrıca AGSL mezunu olmayanlar ve erkek adaylar dışında yine adayların duyma yeteneği ile ses alanı yetenekleri arasından da paralellik olduğu sonucunu çıkartmaktadır.

Elde edilen bu sonuç yapılan yetenek sınavının da anlamlı sonuçlar ortaya koymasını göstermesi bakımından önemlidir. Bir başka ifadeyle, işitme yeteneği ile çalma; işitme yeteneği ile söyleme; çalma yeteneği ile söyleme yetenekleri birbirleri ile paralellik göstermektedir.

Elde edilen bulgulara benzerlik göstermesi bakımından, Müziksel işitme becerisi bir müzisyenin müzikalitesi için büyük önem taşır. Bu beceri sayesinde müzik enstrümanı çalma, duyduğunuz müziği anlama, okuduğunuz bir müzik notasını zihninizde tınlatabilme, doğaçlama yapabilme, beste yapma ve başka müzisyenlerle iletişim kurma ve müzik ortamlarına kolay uyum sağlama gibi müzikalite öğelerine sahip olmak mümkün olmaktadır. İyi bir işitme becerisi çalma, söyleme, doğaçlama, besteleme ve transpose becerisini üst düzeyde tutarak müzikaliteyi oluşturur [8].

Araştırmada değişken olarak belirlenen cinsiyete göre; adayların işitme puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Elde edilen sonuç ile paralellik taşıyan bir başka araştırmada¹, öğretmen değerlendirmelerinden daha güvenilir olduğu varsayılabilecek bir müziksel başarı testi kriteri olarak kullanılmıştır. 144 dördüncü ve altıncı sınıf öğrencileri için tek ve en iyi belirleyici parametre, akademik başarı olmuştur ve müziğe yakınlık ya da bir müzik kavramına sahip olma ölçütü, belirleyicilik gücünü çok az bir düzeyde arttırmıştır. Müziksel bir geçmiş ölçütü gibi cinsiyet de, toplam belirleyiciliğe önemli bir katkıda bulunmamıştır [9].

Adayların ses puanları ile cinsiyetleri, çalgı puanları ile cinsiyetleri arasında erkek öğrencilere yönelik anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Araştırmanın diğer değişkeni olan, adayların mezun oldukları okullar iki grupta toplanmıştır. Bu kurumlar, ağırlıklı olarak sanat eğitimi verilen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve lise seviyesindeki diğer (Genel Lise, Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Meslek Liseleri ve Açık Öğretim Lisesi) ortaöğretim kurumlarıdır. Adayların İşitme puanları ve çalgı puanları mezun oldukları okul türlerine göre farklılık göstermektedir. Bu farklılık, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu adayların lehinedir. Bu kurumlardan mezun olan adayların hem işitme, hem de çalgı puanları diğer okullardan mezun adaylara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. AGSL mezunlarının 4 yıllık eğitimleri süresince yoğun olarak işitme-bireysel çalgı eğitimi ve bu eğitimlerini destekleyecek dersler almış olarak mezun olmaktadır. Yetenek sınavlarında, AGSL mezunlarının, diğer okullardan mezun adaylara göre daha yüksek not almış olmaları bu eğitimlerinin bir doğal sonucu olarak düşünülebilir. Tanner (1982)'in 227 sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerle yapmış olduğu çalışmada, öğrencileri daha önce (lise döneminde) almış oldukları müzik eğitimlerine göre kategorize etmiştir. İki dönem boyunca verilen müzik eğitim sonucunda öğrencilere MAT (Musical Aptitude Test) uygulanmıştır. Yapılan varyans analizi sonucunda daha önce müzik eğitimi almış olan öğrencilerin MAT'den aldıkları puanlarla müzik eğitimi almamış öğrencilerin puanları arasında, eğitim alanların lehine anlamlı bir fark olduğunu saptamıştır [10]. Buna göre, bu araştırmanın bulguları Tanner'in yapmış olduğu araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

---

¹ Hedden,S.K.(1982), "Prediction of Music Achievement in the Elementary School". *Journal of Research in Music Education*, 30, s:61-68.

Sınava giren adayların ses puanları ile mezun oldukları okullar arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Bunun, gerek AGSL'lerde gerekse diğer ortaöğretim kurumlarının hiçbirinde, adayların giriş yetenek sınavlarındaki ses yeterliliklerini ve kapasitelerini gösterebilecekleri, kendilerini bu alanda geliştirebilecekleri bir ders bulunmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Kaynaklar

1. Boyle, J. D. & Radocy, R. E., Measurement and evaluation of musical experiences, Collier Macmillan Publishers, New York, 1987.
2. Uçan, A. Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Birinci Basım, S:16, Ankara, 1994.
3. Özgür,Ü. Aydoğan,S Müziksel İşitme Okuma. Sözkese Matbaası, Birinci Baskı, S:4, Ankara, 1999.
4. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Özel Yetenek Giriş Sınavı Kılavuzu, 2006.
5. Büyüköztürk, Ş., Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002.
6. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Bilim Kitabevi, 3. Baskı,Ankara, 2004.
7. Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., İstatistiğe Giriş. Pegem Yayıncılık, Ankara, 2000.
8. Yayla, F., Müziksel İşitmenin Temel Prensipleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:12,S;29, Burdur, 2006.
9. Tarman, S.Müzik Eğitiminin Temelleri. Müzik Eğitimi Yayınları, Sözkese Matbaası, Birinci Basım, Ankara,2006.
10. Taner, D. R., Effect Of Past Musical Training On Present Musical Achievement Of Elementary Education Majors, Education, Vol:103, Issue: 2, Page: 158-162, 1982.